

járatos, de legalább ennyire az is, hogy — amennyire lehetséges — elfogulatlan párbeszédet kezdeményez és valósít meg a karteziánizmus „atyjával”. Nem győzöm hangsúlyozni, mennyire örvendetes az értekezés elegáns pontossága, magyarán megfontoltsága, alaposága és gondossága.

Boros Gábor kötete Descartes értelmezésének történetével, illetve későbbi gondolkodókra gyakorolt hatásával külön nem foglalkozik, annál több gondot fordít viszont arra, hogy — persze nem kibébitendő a bekövetkező fordulat történeti szerepét — világosan körvonalazza Descartes-nak mind közvetlenebb előzményeihez, mind korához való viszonyát. Olyan filozófust állít elénk a könyv, aki végiggondolni és kibékíteni próbálja korának ellentmondó bölcséleti törekvéseit. Ezáltal — a háttérben mégiscsak számot vetve az értelmezések sokféleségével — érthetővé válik, hogy az egyidejű ellentétek filozófusa miért büszkélkedhet igencsak szerteágazó hatástörténettel.

A monográfus a gondolkodói rendszert átható feszültségeket keletkezésük s kibontakozásuk élettörténetbe ágyazott folyamatában tárja föl, középpontba a *Szabályok* módszertani és az *Elmélkedések* metafizikai kérdéssírnát helyezve. Ugyanakkor az antropológiai vagy morálfilozófiai szempontok sem szorulnak ki a tárgyalásból, amit — Descartes egyetlen életében megjelent, széles körben nagyhatású művének — az *Értekezésnek* a részletes elemzése is példázhat. A szerző közel sem egysíkú szempontrendszerre pedig biztosítja, hogy a descartes-i gondolatmeneteknek ugyan összefogott és lényegre törő, de egyúttal a lehetőségekhez mérten részletes summázatával ismerkedjék meg az olvasó. (Áron Kiadó, 1998)

BENGI LÁSZLÓ

SZEPES ERIKA: A VERS MINT ALMA

Szepes Erika *Olvassunk együtt* című sorozatának újabb kötete igen sokrétű, mégis egységes olvasmány. Többek között azért, mert a szerző széles merítéssel dolgozik. Igen alaposan tájékozott nemcsak a szépirodalmi művek, hanem az irodalomtörténeti-elméleti fogalmak, tanulmányok világában is. Ugyanakkor az úgynevezett „aktuálisságokkal”, nevezük ezeket korszerűségeknek vagy divatoknak, való nagyon színvonalas szembenállás is jellemző Szepes Erika tudományos világméretére.

Úgy gondolja, a művekben van identikus jelentés. A szövegeknek maguknak van igazuk, nem az olvasók adják azt a szövegeknek, nem ők próbálnak ki újabb és újabb jelentéseket a textuson az idők folyamán. Ily módon az értelmező feladata nem saját előzetes megértésének interpretálása, hanem a szerzői szándék minél pontosabb rekonstrukciója. A posztmodern elméleteket, bevallottan, a lukácsi esztétika jegyében utasítja el. De a lukácsi tanokat is sajátosan, mélyen értelmezi saját képére. Ennek az átsajátításnak egyik fő perspektívája a klasszika-filológia, amelynek Szepes Erika kiváló képviselője. Akárcsak a prozodiának, erről kiváló verstankönyve is tanúskodik. Sőt, az antik mítoszoknak is beható ismerője, olyanokat tud, amelyekről a nagyközönségnek eddig halvány fogalma sem volt.

Szepes Erika rendkívül alapos saját programja végigvitelében. Látszik, hogy mindent elolvas, buzgó jegyzetapparátus szerepel a tanulmányok háttérében. Az, hogy van programja, nem jelent nála korlátoltságot. Feletébb imponáló az a nyitottság, ahogy a fiatalabbakról ír, Simon Balázsról, Csontos Jánosról, Térey Jánosról stb. A szembenállás az úgynevezett irodalmi kánon felülbírálásában is jelentkezik. Szepes Erika az ismertebb költők mellett olyan alkotóknak is figyelmet szentel, akiket a szakma elhanyagol.

A szerző szerint a huszadik századi magyar költészet non plus ultrája: Weöres Sándor. Az ő életművében látja Szepes Erika szintetizálódni a század eleji, sőt, a század végi poétikai eredményeket egyaránt. Egyes Weöres-értelmezőktől eltérően nem annyira az artisztikus gazdagságra hívja fel a figyelmet, szerinte Weöres lírai teológiának igenis van theosza. Könyvének címét szintén Weöres híres költeményétől kölcsönözte. Stílszerűen a költő éppen az új költészeti paradigmákra reagált, akárcsak Szepes Erika ebben az igen színvonalas kötetében. (*Nemzeti Tankönyvkiadó*, 1999)

PAYER IMRE

AZ EZEREGYÉJSZAKA MESÉI I.

A magyar könyvkiadásnak egyik legnagyobb vállalkozásába fogott bele az *Atlantisz*, az első hiteles magyar *Ezerégyéjszaka* kiadásával, amely — saját bevallásuk szerint — a kiadó legszebb munkája is egyben. Az *Ezerégyéjszaka* történeteinek sorsa majdnem olyan fordulatos, mint meséinek cselekménye. *Ezeregy*